

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 46/2020-71

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti [REDACTED]

[REDACTED] zastúpenej Advokátskou kanceláriou MAPLE & FISH s. r. o., Dunajská 15/A, Bratislava, IČO 36 718 432, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Viliam Karas, PhD., proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 169/2016 zo 14. júna 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo 169/2016 zo 14. júna 2018 **bolo porušené** základné právo [REDACTED], na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky .
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 169/2016 zo 14. júna 2018 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 25 Co 196/2018-1204 z 9. októbra 2019 **zrušuje** .
4. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške **616,80 eur** a zaplatiť ich právnenmu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti sťažnosti **nevyhovuje** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 18. októbra 2018 riadne a včas doručená ústavná sťažnosť v zmysle čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) sťažovateľky, ktorú ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 46/2020-43 zo 4. februára 2020 prijal na ďalšie konania, pričom nevyhovел návrhu na pozastavenie vykonateľnosti rozhodnutia. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 Cdo 169/2016 zo 14. júna 2018 tým, že nepostúpil vec na rozhodnutie veľkému senátu najvyššieho súdu, napriek tomu, že jeho právny názor je odlišný od právneho názoru, ktorý už v obdobných veciach bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti a súvisiacich rozhodnutí vyplýva, že predmetom konania v prejednávanej veci je reštitučný nárok sťažovateľky uplatnený v zmysle zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon o cirkevných reštitúciách“), ktorý si sťažovateľka uplatnila voči povinnej osobe. S ohľadom na skutočnosť, že povinná osoba nevyhovela sťažovateľke v plnom rozsahu, táto uplatnila svoj nárok na súde. Okresný súd Komárno (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 9 C 172/2006-628 zo 17. apríla 2012 v znení opravného uznesenia č. k. 9 C 172/2006-671 z 8. júna 2012 rozhodol tak, že sťažovateľke vyhovел a zaviazal povinnú osobu i na navrátenie tých nehnuteľností, ktoré v katastri nehnuteľností síce neboli vedené ako poľnohospodárska pôda, ale podľa tvrdenia sťažovateľky reálny stav zistený ohliadkou za účasti geodeta bol taký, že tieto nehnuteľnosti charakterom i funkciou boli poľnohospodárskou pôdou, ktorá mala byť predmetom vydania v zmysle zákona o cirkevných reštitúciách.

3. Proti rozsudku okresného súdu podala povinná osoba odvolanie, na základe ktorého Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 25 Co 215/2012 z 29. januára 2014 v časti týkajúcej sa vydania sporných ostatných plôch, vodných plôch a zastavaných plôch a nádvorí rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 172/2006-628 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Následne okresný súd rozsudkom č. k. 9 C 172/2006 z 9. marca 2015 zastavil konanie proti dvom parcelám, ktoré nemali charakter poľnohospodárskej pôdy, a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Sťažovateľka proti tomuto rozsudku okresného súdu podala odvolanie, o ktorom rozhodol opäť krajský súd rozsudkom č. k. 25Co 459/2015-1024 z 20. apríla 2016 tak, že zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 172/2006 z 9. marca 2015 a zaviazal povinnú osobu navrátiť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam sťažovateľke, keďže považoval za preukázané, že i keď sú tieto nehnuteľnosti vedené v katastri nehnuteľností ako pozemky určené na iný účel, v skutočnosti sú poľnohospodárskou pôdou alebo slúžia poľnohospodárskej výrobe a v minulosti

boli súčasťou hospodárskej usadlosti v zmysle § 2 zákona o cirkevných reštitúciách. Svoj právny názor založil odvolací súd najmä na argumentácii, že reštitučné právne predpisy sú orgány štátu povinné vykladať vo vzťahu k oprávneným osobám čo najústretovejšie v duchu snahy o zmiernenie majetkových krívd z minulosti.

5. Rozsudok krajského súdu napadla povinná osoba dovolaním na najvyššom súde. Najvyšší súd napádaným uznesením rozsudok odvolacieho súdu zrušil pre nesprávne právne posúdenie a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že podľa názoru najvyššieho súdu v danom prípade bolo rozhodnutie odvolacieho súdu a ním prezentovaný výklad v prospech reštituentov v priamom rozpore s textom zákona o cirkevných reštitúciách. Podľa najvyššieho súdu z textu zákona o cirkevných reštitúciách priamo a jednoznačne vyplýva, že právo na navrátenie vlastníckeho práva sa vzťahuje len na niektoré, teda nie všetky nehnuteľnosti odňaté cirkvám v rozhodnom období, a najvyšší súd zastáva názor, že predmetom navrátenia vlastníctva podľa ustanovení zákona o cirkevných reštitúciách nie je iná než poľnohospodárska pôda, ktorej legálna definícia je uvedená v § 2 písm. b) zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy“) a výlučne stavby zodpovedajúce tam (v zákone) uvedeným kritériám (bez pozemkov). Uvedený právny názor najvyššieho súdu bol odlišným od názoru vyjadreného v niekoľkých rozhodnutiach najvyššieho súdu predchádzajúcich napádanému uzneseniu, v zmysle ktorého pre posúdenie, či určitá nehnuteľnosť má byť predmetom navrátenia vlastníctva, nie je výlučným kritériom charakter nehnuteľnosti (pôdy či stavby) evidovaný v katastri nehnuteľností v čase podania výzvy, resp. v čase vydania. Túto predchádzajúcu judikatúru najvyšší súd v napádanom uznesení nezmienil.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti podanej proti napadnutému uzneseniu namieta, že napadnutým uznesením dovolacieho súdu boli porušené jej ústavné práva, a to najmä právo na spravodlivý súdny proces a súdnu ochranu a právo na súdnu ochranu vlastníckeho práva, a to tým, že napadnutým uznesením došlo k zmene konštantnej judikatúry súdov Slovenskej republiky, a tiež tým, že dovolací súd uložil sťažovateľke povinnosti nad rámec zákona, keď v napádanom uznesení uviedol, že sťažovateľka mohla (mala) dosiahnuť súlad medzi faktickým stavom a zápisom v katastri nehnuteľností konaním podľa ustanovení zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy .

7. Sťažovateľka uvádza, že k namietanému porušeniu jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo neodôvodneným odklonom od doterajšej rozhodovacej praxe všeobecných súdov, najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu bez toho, aby konajúci senát najvyššieho súdu predložil vec v zmysle ustanovenia § 48 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) na rozhodnutie veľkému senátu.

8. Sťažovateľka ďalej uvádza, že napádaným uznesením bolo porušené i jej právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu tým, že v dôsledku napádaného uznesenia povinná osoba nemá povinnosť vydať sťažovateľke sporné nehnuteľnosti, ktoré by jej v prípade, ak by sa najvyšší súd pridržal pri výklade ustanovení zákona o cirkevných reštitúciách doterajšej ustálenej rozhodovacej praxe súdov v obdobných veciach, vydané boli.

9. S ohľadom na uvedené zásahy do jej práv sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vyslovil, že „uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/169/2016 zo dňa 14.06.2018 boli porušené základné ľudské práva sťažovateľky, a to základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej Republiky, právo na pokojné užívanie majetku podľa článku 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a aby uznesenie Najvyššieho súdu SR č. k. 7Cdo/169/2016 zo dňa 14.06.2018 zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu SR na nové konanie. Zároveň sťažovateľka žiada priznať jej trovy konania“.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

10. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení č. KP 3/2020-108 zo 4. marca 2020 uviedol, že z napádaného uznesenia sa stal judikát R 75/2019. Zároveň namieta, že ústavná sťažnosť bola podaná predčasne s ohľadom na to, že ide kasačné rozhodnutie, a taktiež vyjadril presvedčenie, že napádané uznesenie nevykazuje znaky svojvôle, resp. nie je nedostatočne odôvodnené, keďže senát najvyššieho súdu dostatočne vyčerpávajúco svoj právny názor odôvodnil.

11. Povinná osoba dala v svojom vyjadrení z 20. februára 2020 do pozornosti ústavného súdu uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo 180/2017 v obdobnej veci a spochybnila, či v danom prípade išlo o odklon od predchádzajúcej judikatúry. Ústavný súd po preskúmaní uvedeného rozhodnutia však zistil, že v danej veci došlo ku kasácii rozhodnutí z dôvodu ich nepreskúmateľnosti.

12. Sťažovateľka sa v replike z 20. marca 2021 vyjadrila najmä k možnosti ústavného súdu zrušiť kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu, a teda k prípustnosti ústavnej sťažnosti. Taktiež poukázala na skutočnosť, že zverejnenie napádaného uznesenia v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky nemá vplyv na prieskum ústavného súdu.

Vo vzťahu k vyjadreniu povinnej osoby vymedzila, že spornou otázkou, ktorá predstavuje odklon od predchádzajúcej rozhodovacej činnosti súdov vrátane súdu najvyššieho, je, či pri navracaní poľnohospodárskej pôdy, ako aj lesnej pôdy a stavieb má súd vychádzať výlučne zo stavu nehnuteľností evidovaného v katastri nehnuteľností alebo z preukázaného skutočného stavu. Zdôraznila, že súdna prax až do prijatia napádaného rozhodnutia dlhodobo zastávala názor, že rozhodujúci je skutočný stav nehnuteľnosti. Uvedený záver súdnych autorít vychádza z toho, že evidovaný stav nie je nemenný ani trvalý a že údaje katastra sú záväzné len dovtedy, dokým nie je vyvrátená ich hodnovernosť.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

Vzťah zákonných a ústavných procesných práv

13. Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že senát najvyššieho súdu napriek tomu, že mal odlišný právny názor od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu týkajúci sa rozsahu a charakteru vydávaných nehnuteľností v zmysle ustanovení zákona o cirkevných reštitúciách, nepostúpil vec veľkému senátu na prejednanie a rozhodnutie, čím mal porušiť právo sťažovateľky na súdnu ochranu. Úlohou ústavného súdu v tomto konaní nie je stanoviť, ktorý z hmotnoprávných názorov je vecne správny.

14. Ústavný súd sa v súvislosti s porušením čl. 46 ods. 1 ústavy vyslovil (I. ÚS 336/2019), že nie každé porušenie zákonných procesných predpisov je i porušením ústavného práva na súdnu ochranu.

Avšak porušenia takých noriem, ktoré podľa procesných právnych predpisov predstavujú vadu napĺňajúcu tzv. zmätočné dôvody prípustnosti dovolania, spravidla bude znamenať i porušenie ústavnoprávných noriem. Ústavný text upravujúci právo na súdnu ochranu povýšil na ústavnú úroveň ochranu pred porušením tých procesných práv, ktoré v civilnom procese predstavujú takú závažnú vadu konania, ktorá spôsobuje úplne znehodnotenie časti konania, ktorá takouto vadou trpí. Donedávna používaný zákonný pojem odňatia možnosti konať pred súdom sa prekrýva s ústavným právom na prístup k súdu. Právo na zákonným spôsobom obsadený súd má prienik so základným právom na zákonného sudcu (porov. II. ÚS 136/08). Ústavný súd musí najobzretnejšie posudzovať tie námietky, ktoré sa týkajú zmätočných väd.

Len pre úplnosť ústavný súd dodáva, že ústavnú ochranu môžu požívať aj iné, než zmätočné vady civilného procesu.

15. Ústavný súd už v ranných časoch aplikácie ústavnej sťažnosti konštatoval (IV. ÚS 77/02), že do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky. Uvedenú právnu vetu je však vždy potrebné aplikovať obozretne a nevykladať ju bez kontextu, izolovane. Ak by sa potvrdilo, že najvyšší súd mal v predmetnej veci aplikovať § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku, znamenalo by to, že najvyšší súd nerozhodoval podľa zásadnej, rozhodujúcej právnej normy s dôsledkami pre ústavné právo na súdnu ochranu a právo na zákonného sudcu (porov. tiež II. ÚS 332/2018).

16. Ústavný súd Českej republiky pri *odchýlení se od právního názoru vrcholného soudu za situace, kdy nebyla věc předložena velkému (rozšířenému) senátu*, konštatuje, že ide o porušenie ústavného práva na zákonného sudcu. *Podle zásady minimalizace zásahů do moci soudní se pak ÚS ani nevyjadřuje k samotnému meritum sporné právní otázky.* (Bobek; Kühn a kol. *Judikatura a právní argumentace*. Auditorium 2013, s. 127, tiež nález ÚS ČR č. k. II. ÚS 566/05 z 20. 9. 2006).

17. Podľa čl. 2 ods. 2 Civilného sporového poriadku právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

18. Podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor. Podľa § 48 ods. 2 Civilného sporového poriadku veľký senát sa skladá z predsedu senátu a šiestich sudcov. Predsedom veľkého senátu je predseda príslušného kolégia najvyššieho súdu. Členmi veľkého senátu sú sudcovia senátu najvyššieho súdu, ktorý vec postúpil veľkému senátu podľa odseku 1, a traja sudcovia tohto kolégia určení rozvrhom práce najvyššieho súdu. Podľa § 48 ods. 3 Civilného sporového poriadku právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu je pre senáty najvyššieho súdu záväzný. Ak sa senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní chce odchyliť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu podľa odseku 2, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Podľa § 48 ods. 4 Civilného sporového poriadku veľký senát si pred rozhodnutím vo veci vyžiada stanovisko ministra spravodlivosti Slovenskej republiky, generálneho prokurátora Slovenskej republiky, prípadne ďalších subjektov.

19. Dovolanie je podľa ústavného súdu (II. ÚS 89/2018, bod 30) priesečníkom medzi hodnotou jednotnej, práve a len najvyšším súdom pre celé územie zveľaďovanej interpretácie práva, s tým, že účelom § 421 Civilného sporového poriadku je tvorba, ustáľovanie a presadzovanie ustálenej rozhodovacej praxe a hodnotou ochrany individuálnej pozície účastníkov konania, resp. ochrany individuálnej spravodlivosti strán sporu. Tieto hodnoty (normatívnosť a individuálnosť) sú rovnocenné, nastavené textom zákona. Najvyšší súd je pri rozhodovaní o dovolaní súdom, ktorý okrem rozhodovania o právach a povinnostiach účastníkov konania, „súdi súdy“ s dôsledkami pre účastníkov konaní súčasných i budúcich. Uvedené platí tak pre dovolanie týkajúce sa právneho posúdenia veci (§ 421 Civilného sporového poriadku), ako aj pre dovolanie z dôvodu zmätočnosti (§ 420 Civilného sporového poriadku). Rozhodnutím o dovolaní sa cez interpretáciu vdychuje život právnym normám s dôsledkami pre celé územie Slovenskej republiky (I. ÚS 336/2019).

20. Najvyšší súd ostáva najvyšším napriek tomu, že ústavný súd je nadaný právomocou rušiť jeho rozhodnutia. Najvyšším je z dôvodu, že má pôsobnosť vzťahujúcu sa na celé územie Slovenskej republiky, je svorníkom všeobecných súdov s výnimkou súdov správnych, inštitucionálne (§ 48 ods. 1 CSP, § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) je poverený úlohou zjednocovať judikatúru súdov všeobecných.

Ústavný súd rešpektuje rozhodovací priestor najvyššieho súdu (II. ÚS 398/08) vrátane jeho kompetencie ústavne konformným spôsobom vymedziť si prípustnosť a spôsob rozhodovania o dovolaní, no len pokiaľ neprekročí ústavné štandardy.

21. Každý dovolateľ si v konaní pred najvyšším súdom želá uspieť, a to najmä s ohľadom na skutočnosť, že najvyšší súd požíva medzi všeobecnými súdmi najvyššiu autoritu. A najvyšší súd by mal mať ambíciu interpretáciou zákonov formovať náš právny poriadok. Z týchto dôvodov priťahuje dovolanie najmä vo vzťahu k jeho zjednocovacej funkcii pozornosť tak právnickej odbornej spisby (*Sedlačko, F. Veľký senát Najvyššieho súdu SR versus R - zberka. In: Bulletin Slovenskej advokácie, 9/2019, s. 6., Matejová, J.: (Ne)Správne stanovisko?; Justičná revue, 72, 2020, č. 3, s. 348 - 354., Matejová, J.: Zmysel ďalšej existencie zjednocujúcich stanovísk*

a všeobecne k nástrojom zjednocovania judikatúry, In: *Bulletin Slovenskej advokácie*, 6/2020, s. 29; Majchrák, T.: *Problematická pôsobnosť veľkého senátu Najvyššieho súdu SR*, *Bulletin advokácie*, 12/2020, s. 7 a nasl., Gyarfas, J.: *Zakladá nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odňatie možnosti konať pred súdom?* <https://www.lexforum.sk/512>) ako i samotnej justície.

Ústavný súd sa už systémovo vyjadruje k ústavným kontúram dovolania (I. ÚS 336/2019, I. ÚS 51/2020, I. ÚS 115/2020).

22. Ústavný súd už uviedol, že v prejednávanej veci je podstatou tvrdenie sťažovateľky, že senát najvyššieho súdu v konaní o dovolaní nepostúpil vec veľkému senátu napriek tomu, že mal právny názor odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, čím mal porušiť právo sťažovateľky na súdnu ochranu.

23. Na počiatku sporu v danej veci sa okresný súd priklonil k užšiemu výkladu vymedzenia, čo možno považovať za poľnohospodársku pôdu v zmysle zákona o cirkevnej reštitúcii, zatiaľ čo krajský súd zmeňujúcim rozsudkom presadil výklad širší. Najvyšší súd následne ustálil, že vo veci bolo potrebné aplikovať užší z možných výkladov a rozsudok krajského súdu zrušil.

24. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je zrušujúce rozhodnutie najvyššieho súdu, keď sťažovateľka žiada o kasáciu kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Ústavný súd podotýka, že už opakovane pripustil preskúmanie kasačného rozhodnutia, ak išlo o rozhodnutie, ktoré je spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do základných práv alebo slobôd sťažovateľa garantovaných ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (IV. ÚS 195/2010). S ohľadom na predmet konania, ktorým je otázka, či mal v predmetnej veci rozhodovať veľký senát, je potrebné, aby ústavný súd preskúmal i rozhodnutie, po ktorom konanie pokračuje na nižších súdoch, keďže odpoveď na uvedenú otázku mohla mať zásadný vplyv na obsah rozhodnutia najvyššieho súdu, a ako taká bola spôsobilá zasiahnuť do práva sťažovateľky na zákonného sudcu.

25. Z hľadiska hmotnoprávneho je potrebné uviesť, že v napadnutom rozhodnutí sp. zn. 7Cdo 169/2016 (R 75/2019) vyjadril najvyšší súd právny názor, že spôsobilým predmetom navrátenia vlastníctva v zmysle § 2 ods. 1 písm. a) zákona o cirkevných reštitúciách nie je iná než tá poľnohospodárska pôda, ktorej legálnu definíciu vo forme taxatívneho výpočtu obsahuje ustanovenie § 2 písm. b) zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, pričom je potrebné vychádzať výlučne z charakteru, tak ako je evidovaný v katastri nehnuteľností. Obdobne spôsobilým predmetom navrátenia vlastníctva podľa § 2 ods. 1 písm. b) o cirkevných reštitúciách sú výlučne stavby zodpovedajúce zákonom uvedeným kritériám (bez pozemkov).

26. Ústavný súd však konštatuje, že najvyšší súd už v skoršom rozhodnutí (napr. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014) odobril právny názor, že pri navracaní na základe reštitučného nároku je navrátenie prípustné i v prípade, ak medzičasom pôda zmenila svoje charakter. „*Odvolačí súd dospel k záveru, že je nesporné, že pozemky (pozn. ktoré mali byť predmetom reštitúcie) pôvodne tvorili lesný pôdny fond, ale na základe žiadosti fyzických osôb, kupujúcich M. a J., boli tieto rozhodnutím Okresného úradu v K., odbor pozemkového poľnohospodárstva a lesného hospodárstva vyňaté z lesného pôdneho fondu a preradené do kultúry zastavané plochy.*“

Najvyšší súd k tomu uviedol: «*Ak potom odvolačí súd na základe takto zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že predmetná nehnuteľnosť spĺňa podmienky ustanovenia § 2 ods. 1 písm. c/ zákona č. 161/2005 Z. z., podľa ktorého vlastnícke právo sa vracia k nehnuteľným veciam,*

ktoré tvoria lesný pôdny fond, hospodárske stavby a ostatné stavby súvisiace s ním a ustanovenie § 6 cit. zákona nemožno na prejednávaniu vec aplikovať, bolo potrebné jeho rozhodnutie považovať za vecne správne, a to bez potreby osobitne vykladať pojem „lesný pozemok“ v zmysle zákona č. 61/1977 Zb., resp. zákona č. 326/2005 Z. z.»

27. Najvyšší súd v rozhodnutí citovanom v bode 26 uplatnil širší výklad v prospech reštituentov, pričom pre podstatu spornej právnej otázky nie je významné, že v danom prípade išlo o pozemky lesné, teda nie poľnohospodársku pôdu. Podstata spočíva, tak ako to vymedzila i sťažovateľka v ústavnej sťažnosti, v otázke, či na účely vydania je potrebné vychádzať striktne z charakteru nehnuteľností (poľnohospodárskej, lesnej), tak ako je v okamihu rozhodovania evidovaná v katastri nehnuteľností, alebo je potrebné vziať do úvahy faktický charakter nehnuteľnosti (či už aktuálny alebo minulý).

28. Najvyšší súd v napádanom uznesení predchádzajúcu judikatúru nezmieňuje napriek tomu, že v rozhodnutí odvolacieho súdu bola v rámci argumentácie sťažovateľky uvedená.

29. Ústavný súd sa najprv musí vysporiadať s otázkou inštitucionálnej úpravy veľkého senátu, a potom vymedzí vzťah veľkého senátu k právnej pozícii účastníkov dovolacieho konania.

Najvyšší súd, veľký senát, z hľadiska ústavne inštitucionálneho.

30. Ústavný text v č. 143 ods. 1 v znení účinnom od 1. januára 2021 stanovuje, že sústavu súdov tvoria „Najvyšší súd, Najvyšší správny súd a ostatné súdy“. Z kategórie všeobecných súdov tak ústava výslovne pozná len „Najvyšší súd a Najvyšší správny súd“.

31. Ústavný súd pripomína, že nevyhnutnosť najvyššieho súdu spočíva najmä v tom, že justícia potrebuje strešný súd, ktorého rozhodnutia majú celoštátny význam. Bez najvyššieho súdu by vznikala partikulárna interpretácia práva. Na najvyššom súde sa cestami opravných prostriedkov stretávajú najrozmanitejšie, ale aj najpodobnejšie veci zo všetkých všeobecných súdov. Rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu nie je len obyčajným, technickým zjednocovaním, nie je len voľbou medzi interpretáciami ponúknutými nižšími súdmi, resp. účastníkmi. Zjednocovanie judikatúry najvyšším súdom je koncepčným a dômyselným udávaním tónu v judikatúre. Najvyšší súd nesie ústavnú inštitucionálnu zodpovednosť za výklad podústavného práva. Činnosť najvyššieho súdu má v tomto zmysle neprehliadnuteľné ústavnoprávne črty (čl. 1 a čl. 12 ústavy).

32. Ústavný súd dodáva, že samotná koncepcia civilného procesu podporuje harmonizáciu judikatúry. Už v Slovníku verejného práva československého sa pod heslom „Najvyšší súd ČSR“ uvádza: „O stálost, nikoli ztrnulost judikatury postaráno jest u nejvyššího soudu plně se osvědčující institucí „evidenční kanceláře“, jejímž úkolem jest soustavně kontrolovati právní shodu rozhodnutí nejvyššího soudu s jeho prejedikaturou. Za tím účelem jde každé rozhodnutí, než se vypraví, do „evidenční kanceláře“, podrobuje se přezkumu ve směru právní zhody s prejedikaturou a shledanou pochybnost jest hlásiti presidiu, jež právní otázku různě rozřešenou odkáže do pléna, složeného z 11 členů včítaje předsedu. Zodpovědení právní otázky jest pro všechny senáty závazným. Evidenční kancelář sestavuje podle rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech trestních i civilních právní zásady v nich vyslovené a rozepisuje je na evidenční lístky, kterých členové grémia nejvyššího soudu užívají ku seznámení se stavem judikatury NS. Důležitější z těchto

tzv. právních vět dodávány jsou na požádání jednotlivým členům grémiu NS. Rozhodnutí NS ve věcech civilních a trestních vydávána jsou ve Sbírce rozhodnutí nejvyšších stolic soudních republiky Čsl., kterou řídí s příkazem prezidia [redacted].“ (In: Popelka, A. Nejvyšší soud, Slovník veřejného práva československého. Svazek II. Praha : Eurolex Bohemia, 2000, s. 825 – 826).

33. Je na každom procesnom systéme a správaní jeho účastníkov, koľko vecí napadne na najvyšší súd. Aktuálne je na Najvyššom súde Slovenskej republiky činných deväť „C“ senátov. Aby ostal najvyšší súd jediným, resp. aby nebol každý senát malým najvyšším súdom, zákon stanovuje, že o veci, ktorá splní zákonom ustanovené podmienky, rozhodne väčší počet sudcov najvyššieho súdu v tzv. veľkom senáte, pričom rozhodnutie veľkého senátu je záväzné pre celý najvyšší súd.

«Velký senát, tak jak je konstruovaný na Slovensku i v České Republice, má zajistit, aby senáty Nejvyššího soudu rozhodovaly jednotně, vzájemně konzistentně... Nejistota ohledně názoru Nejvyššího soudu by se následně negativně odrážela v nejistotě celé soudní soustavy. Velký senát tak slouží jako rozhodující hlas, určitý „soud v soudu a mezi jeho senáty“, schopný ve sporných otázkách stanovit společný jednotný názor celého soudu, resp. jeho kolegia» (porovnaj Kadlec, O. Role velkých senátů v rozhodování vrcholných soudů České republiky, Wolters Kluwer, Praha 2019, str. 207 – 208).

34. Ústavný súd podotýka, že konštruovanie mechanizmu veľkého senátu nie je bezdôvodné, naopak, dôvodov, pre ktoré zákon ukladá zjednocovanie veľkému senátu, je viacero. Podstatnou vlastnosťou veľkého senátu je jeho zloženie z väčšieho počtu sudcov z viacerých senátov súdu. Veľký senát tak môže pri rozhodovaní zúročiť názory a znalosti viacerých sudcov a zároveň zastúpením väčšieho počtu sudcov reprezentuje názor väčšej časti súdu, než je len jeden „obyčajný“ trojčlenný či päťčlenný senát. V dôsledku toho rozhodnutia veľkého senátu zabezpečujú určitú kontinuitu a stabilitu v rozhodovaní celého súdu. Druhou, nepochybne nie menej významnou vlastnosťou veľkého senátu, je väčšia transparentnosť zmien v judikatúre. No a napokon rozhodovanie vo veľkom senáte prináša do procesu zjednocovania väčšiu mieru diskusie o právnom probléme, ako to vyplýva z § 48 ods. 1 poslednej vety a ods. 4 Civilného sporového poriadku (porovnaj Kadlec, O. Role velkých senátů v rozhodování vrcholných soudů České republiky, Wolters Kluwer, Praha 2019, str. s. 204 – 209).

Najvyšší súd, veľký senát z pohľadu subjektívnych ústavných práv.

35. Ústavný súd už uviedol, že rozhodovanie v zákonom stanovenej formácii najvyššieho súdu patrí do rozsahu základného práva na zákonného sudcu a základného práva na súdnu ochranu: „Za situácie, keď senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, pričom v danej právnej otázke neexistuje v čase rozhodovania stanovisko veľkého senátu... je jeho zákonnou povinnosťou postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Skutočnosť, že existuje publikované stanovisko k danej právnej otázke, ktoré však vychádza z odlišného znenia zákona umožňujúceho (aj) rozdielny výklad, neopravňuje senát nepostúpiť vec veľkému senátu.“. (právna veta II. ÚS 332/2018, pozn. po kasácii ústavným súdom nálezom, najvyšší súd uznesením č. k. 3Cdo/257/2018 z 23. mája 2019 postúpil vec veľkému senátu, ktorý o veci ešte nerozhodol).

Obdobný názor zástava i český ústavný súd (napr. IV. ÚS 738/09, II. ÚS 566/05) vo vzťahu k veľmi podobnej právnej úprave veľkého senátu (§ 20 zákona 6/2002 Sb. o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu).

36. V ustanoveniach Civilného sporového poriadku nie je výslovne uvedené, že účastník dovolacieho konania má subjektívne právo na rozhodnutie prijaté veľkým senátom. No ústavný súd pripomína, že vo všeobecnosti nie každá inštitucionálna povinnosť orgánov moci má koreláciu v subjektívnych právach jednotlivcov. Na druhej strane zo skutočnosti, že sa dá s vysokou mierou určitosťou *objektívne stanoviť*, že určitý právny názor je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, v spojení so skutočnosťou, že právny názor sa *bezprostredne* týka právnej pozície účastníka konania a že o veci má rozhodnúť súd *odlišne obsadený* súd (veľký senát), vyplýva, že dovolateľ má na základe § 48 ods. 1 CSP subjektívne právo na rozhodnutie veľkým senátom.

Pod *objektivitou* má ústavný súd na mysli to, že v množine rozhodnutí najvyššieho súdu je možné pomerne spoľahlivo určiť, či bolo v minulosti prijaté odlišné rozhodnutie. Diskrécia trojčlenného senátu je v tomto smere limitovaná.

37. Odborná právna teória potvrdzuje, že pre podobu, štýl judikatúry vrcholných súdov nie je dôležité len ich uspôsobenie stanovením právomocí súdu či individuálne uvažovanie jednotlivých sudcov, ale aj vnútorné inštitucionálne nastavenie daného súdu. Rozdielne obsadený súd môže rozhodnúť odlišne.

Skutočnosť, že vec nebola, resp. bola predložená na rozhodnutie veľkému senátu, má teda preukázateľne bezprostredný vplyv na to, ako súd rozhodne. (porov. Kadlec, O.: Role velkých senátů v rozhodování vrcholných soudů České republiky, Wolters Kluwer, Praha 2019, s. 2).

38. Ústavný súd tu pripomína nie nepodobnú právnu úpravu predbežných otázok týkajúcich sa súladu zákona s ústavnou normou či predbežnej otázky predkladanej Súdnemu dvoru Európskej únie, v zmysle ktorej taktiež pri aktivovaní uvedených inštitútov dochádza k zmene súdu – resp. útvaru, ktorý rozhoduje.

39. *Akokoľvek za určitých okolností, odmietnutie predloženia veci súdom rozhodujúcim v poslednej inštancii inému súdu môže porušiť princíp spravodlivého súdneho procesu tak ako je zadaný v čl. 6 Dohovoru, osobitne ak takéto odmietnutie bolo svojvoľné; pozri Dotta v. Italy (dec.), no. 38399/97, 7 September 1999, a Predil Anstalt S.A. v. Italy (dec.), no. 31993/96, 8 June 1999 (Coëme and others v. Belgicko, sťažnosť č. 32492/96, rozsudok z 22. júna 2000, bod 114).*

Podmienky aplikácie § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

40. Aby mohol ústavný súd posúdiť, či najvyšší súd porušil práva sťažovateľky, musel predovšetkým preskúmať, či v posudzovanej veci boli splnené podmienky pre aplikovanie § 48 ods. 1 CSP, keďže senát najvyššieho súdu v napadnutom uznesení túto otázku nezmieňuje.

41. Ústavný súd konštatuje, že v predmetnej veci sú hodné pozornosti nasledujúce skutočnosti. Najvyšší súd vybral napádané uznesenie na uverejnenie do Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Týmto krokom, i keď iným spôsobom zjednocovania,

naznačil, že obdobné veci z hmotnoprávneho hľadiska vyžadujú zjednotenie, a ovplyvnil tak rozhodovanie všeobecných súdov v obdobných veciach.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie Krajského súdu v Nitre (sp. zn. 25Co/182/2019), ktorý v bodoch 13.3 až 13.5 uviedol: „*Odvolaací súd riadiac sa judikátom R 75/2019, by preto v zásade nemusel vysvetľovať, prečo tento judikát považuje za opodstatnený (platí totiž zásada, že len ten, kto volí odklon od judikatúry, musí náležite vysvetliť, prečo sa neriadi judikátom). Z rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré bolo predmetom tohto judikátu (7Cdo 169/2016), totiž jednoznačne vyplýva, že právny záver odvolacieho súdu prezentovaný v ostatnom rozhodnutí je nesprávny, a spôsobilým predmetom navrátenia vlastníctva podľa § 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 161/2005 Z. z. nie je iná než poľnohospodárska pôda definovaná v § 2 písm. b/ zákona č. 220/2004 Z. z. a stavby (bez pozemkov) podľa § 2 ods. 1 písm. b/ zákona č. 161/2005 Z. z... Je pravdou, že pred vydaním tohto rozhodnutia (7Cdo 169/2016) súdna prax zastávala názor, že v prípade, ak bola neoprávnene štátom odňatá hospodárska usadlosť, táto sa na základe reštitučného nároku vracia pôvodnému vlastníkovi ako celok. Takto bolo rozhodnuté napr. vo veciach 4 Cdo 238/2013 z 28. 07. 2014, rozsudok NS SR sp. zn. M-Sždov 13/2002. Prijatím tohto rozhodnutia do Zbierky súdnych rozhodnutí, bola dovtedajšia súdna prax prekonaná.*“

42. Ústavný súd však zároveň zaznamenal, že samotný najvyšší súd rozpor v judikatúre nepripúšťa, keď v rozhodnutí č. k. 3Cdo 228/2018 z 26. septembra 2019 bode 32 v súvislosti s tvrdením žalobkyne, že odvolací súd sa odklonil od právnych záverov vyjadrených v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. M-Sždov 13/2002, 4 Cdo 238/2013 a 4 Cdo 247/2009, uvádza: «*V rozhodnutí sp. zn. M-Sždov 13/2002 najvyšší súd konštatoval, že zákon o pôde pri rozhodovaní správneho orgánu o vydaní alebo nevydaní pozemku oprávneným osobám neukladá správne orgánu povinnosť rozhodnúť podľa toho, ako je pozemok označený v katastri nehnuteľností. V súvislosti s tým treba pripomenúť, že spor o interpretáciu právnej normy (poznámka dovolacieho súdu: rovnako aj judikatórny odklon) je daný vtedy, keď sú v najmenej dvoch rozhodnutiach najvyššieho súdu vyslovené právne názory, ktoré odlišným spôsobom interpretujú rovnakú právnu normu (rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia 1 VCdo 4/2017). Treba preto zdôrazniť, že v rozhodnutí sp. zn. M-Sždov 13/2002 najvyšší súd aplikoval a interpretoval ustanovenia zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (zákon o pôde), ďalej zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) a zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon), nie však zákona č. 161/2005 Z. z.*

Rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 238/2013 založil najvyšší súd na posúdení správnosti procesného postupu súdov a riešenia otázky aktívnej a pasívnej vecnej legitímácie strán sporu, ako aj správnosti posúdenia, či ide o poľnohospodárske stavby a napokon na vyriešení otázky, či možno vydať pozemky (pôvodne tvoriace lesný pôdny fond), ktoré boli vyňaté na základe žiadosti fyzických osôb z lesného pôdneho fondu a preradené do kultúry „zastavané plochy“. Z uvedeného je zrejmé, že v predmetnom rozhodnutí najvyšší súd síce aplikoval a interpretoval ustanovenia zákona č. 161/2005 Z. z., rozhodoval však (v porovnaní s daným sporom žalobkyne a žalovaného) na podklade odlišných skutkových a právnych okolností. Rozhodnutím sp. zn. 4 Cdo 247/2009 najvyšší súd zrušil napadnutý rozsudok vzhľadom na procesnú vadu zmätočnosti, ktorá sa v širšom zmysle týkala neperfektnosti písomnej výzvy na vydanie nehnuteľností. Obiter dictum tohto rozhodnutia predstavuje konštatovanie najvyššieho súdu, že v reštitučných veciach má súd

voliť prístup ústretový voči oprávnenej osobe. V danom prípade je zo spisu zrejmé, že súdy takto k sporu pristupovali.»

43. K uvedenému môže ústavný súd len uviesť, že skonštatovanie existencie odklonu od iného rozhodnutia si nevyžaduje dokonalú skutkovú zhodu. Judikatúrnym odklonom je potrebné rozumieť zmenu už raz zaujatého výkladu určitého právneho predpisu (Bobek, Kühn a kol. Judikatura a právni argumentace. Auditórium 2013, s. 148 – 149).

Právny názor vyjadrený v rozhodnutí najvyššej súdnej autority má nepochybne ten dosah, že pre všeobecné súdy sa stáva vodidlom pri rozhodovaní v ďalších prípadoch a u účastníkov konania ovplyvňuje ich právnu argumentáciu v sporoch. Z tohto hľadiska potom nie je významné, či právny názor bol vyslovený ako nosný dôvod pre rozhodnutie vo veci, alebo len ako obiter dictum alebo v iných súvislostiach, ani o aké rozhodnutie išlo (kasačné, potvrdzujúce, rozhodnutie o odmietnutí).

Vo všetkých uvedených prípadoch totiž pretrváva povinnosť najvyššieho súdu udržiavať jednotnú judikatúru. (porovnaj vyššie citované Bobek, Kühn a kol. Judikatura a právni argumentace. s. 129).

44. Ústavný súd, naopak, konštatuje, že všetky v bode 42 citované rozhodnutia riešili otázku, či ustanovenia zákona o cirkevných reštitúciách je potrebné vykladať širšie – v prospech reštituentov, alebo užšie, pridržiajúc sa doslovne textu zákona.

A práve toto je nosným právnym názorom, od ktorého sa najvyšší súd v napádanom rozhodnutí odchytil. Osobitne v uvedenom rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 238/2013 najvyšší súd konštatoval (bod 26), že v reštitučných veciach má súd voliť prístup ústretový voči oprávnenej osobe a pri posudzovaní charakteru vydávanej pôdy nie je viazaný výlučne evidenciou katastra nehnuteľností. Ak sa následne v napadnutom rozhodnutí senát najvyššieho súdu rozhodol prikloniť k doslovnému výkladu, odklonil sa tak od predchádzajúcej rozhodovacej činnosti iného senátu.

45. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že v čase rozhodovania najvyššieho súdu v predmetnej veci existovalo rozhodnutie s odlišným právnym názorom, a preto sa konajúci senát mal obrátiť na základe § 48 ods. 1 CSP na veľký senát. Tým, že najvyšší súd nepostúpil predmetnú vec veľkému senátu, neaplikoval vo veci relevantnú právnu normu (porov. tiež Maslák, M. Glosa k uzneseniu Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 VCdo 4/2017 z 18. 12. 2017, Súkromné právo 3/2018), ktorej neaplikovanie sa z hľadiska procesného práva rovná vade zmätočnosti, čím došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu (bod 1 výroku nálezu).

Skutočnosť, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí vôbec nezmienil východiskové rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 238/2013 a nevysporiadal sa s ním, zaťažuje ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie i svojvôľou zakázanou čl. 46 ods. 1 ústavy.

46. Ústavný súd napadnuté rozhodnutie ruší a vracia vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (§ 133 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 25 Co 196/2018-1204 z 9. októbra 2019, ktorý bol medzičasom vydaný, stráca právny podklad (bod 2 výroku nálezu), a preto nevybočuje od viazanosti ústavného súdu rozsahom sťažnosti. Napádaným uznesením zrušený rozsudok krajského súdu „obživne“ a má byť predmetom opätovného prieskumu zo strany najvyššieho súdu. Ústavný súd podotýka, že sťažovateľka včas oznámila krajskému súdu skutočnosť podania ústavnej sťažnosti na ústavný súd a navrhla prerušenie konania, ale krajský súd jeho návrh neakceptoval.

Sťažovateľka teda konala procesne zodpovedne a ústavný súd zrušením tohto rozhodnutia chce zamedziť procesným problémom v ďalšom konaní.

47. Ústavný súd dodáva, že najvyšší súd v napádanom uznesení vyjadril svoj právny názor prvýkrát, takže jednoznačne tu boli splnené podmienky pre postup v zmysle § 48 ods. 1 CSP aj podľa výkladu veľmi sporného rozhodnutia veľkého senátu 1VCdo/3/2019 (porov. Majchrák, T. Problematická pôsobnosť veľkého senátu Najvyššieho súdu SR, Bulletin advokácie, 12/2020, s. 9).

48. Civilistická právna teória sa zaoberá otázkou, či má dôjsť k uplatneniu inštitútu veľkého senátu i v prípade, ak je východiskové rozhodnutie ojedinelé, a právna otázka je predmetom polemík z hľadiska rozhodovacej činnosti i teórie. V predmetnej veci však tento problém podľa ústavného súdu nevyvstáva, pretože reštitúcia je veľmi špecifickou oblasťou práva, reštitúcia je dočasným tranzitívnym opatrením, a nie konštantnou témou súkromného práva. Od prijatia zákona prešlo už 15 rokov, a tak už nemožno otáľať so stabilizovaním otázky, ktorá sa už zreteľne vyprofilovala do dvoch opozičných identifikovateľných pozícií.

49. Ústavný súd rozhodol o porušení práva sťažovateľky napriek skutočnosti, že judikatúra bola medzičasom zjednotená prostredníctvom § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a krajský súd v následnom konaní už vydal nové rozhodnutie č. k. 25Co 196/2018-1204 v súlade s právnym názorom najvyššieho súdu (porov. bod 6). V prerokúvanej veci však podstata netkvie v tom, či bola judikatúra zjednotená, ale či bola zjednotená *ústavne konformným spôsobom*. Ústavný súd teda nemohol postupovať inak než kasačne, pretože v konkrétnej veci bolo zasiahnuté do subjektívneho práva sťažovateľky. Najvyšší súd nezadošťučinil svojej zákonnej povinnosti aktivovať veľký senát, teda legitímny, zákonom predvídaný spôsob rozhodnutia, pričom táto nesplnená povinnosť časovo predchádzala neskoršiemu mimoprocesnému zjednoteniu uverejnením v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka“). Zjednotenie formou uverejnenia v zbierke nemôže nahrádzať zjednocovanie veľkým senátom, povinnosť aktivovať veľký senát nemožno týmto mimoprocesným zjednotením obchádzať. V danom prípade bolo jediným legitímnym spôsobom zjednotenia rozhodnutie veľkého senátu. Na uvedenom názore ústavného súdu nič nemení rozhodnutie vo veci sp. zn. 5 Cdo 27/2017.

50. Napokon ústavný súd dodáva, že pokiaľ ide o skutočnosť, že v danej veci pristúpil ku kasácii kasácie, vychádzal z toho, že ústavná sťažnosť je na rozdiel od tradičných opravných prostriedkov skonštruovaná dodatočne, „zhora“, aby pokryla rozhodnutia a zásahy verejnej moci v ich celej šírke a rozmanitosti (II. ÚS 50/2015). Ak spočíva neústavnosť v kasačnom rozhodnutí, ktoré už neskôr nemožno procesne napadnúť, je nutné zrušiť aj kasačné rozhodnutie (porov. *ilustratívny príklad II. ÚS 398/08 a polemiku v časopise Súkromné právo 10-11/2015*). Z uvedeného teda vyplýva, že ústavný súd sa nezaoberal namietaným porušením základného práva na ochranu vlastníctva. Napriek značnému prieniku čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nebolo nutné osobitne rozhodovať vo vzťahu k dohovoru, zvlášť z toho hľadiska, že dohovor nepozná explicitne právo na zákonného sudcu. Ústavný súd sa nevyjadruje k hmotnoprávnej stránke veci.

V.

Trovy konania

51. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 616,80 eur.

52. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3 vyhlášky) Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2018 je 153,50 eur a hodnota režijného paušálu je 9,21 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za 2 úkony právnej služby uskutočnené v roku 2018 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon v roku 2020 (vyjadrenie k stanovisku okresného súdu).

53. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyňi sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2021

Robert Šorl
predseda senátu